

Het negentiende-eeuwse Woudthuis markeert de overgang tussen traditioneel en modern bouwen. Dergelijke panden zijn er nauwelijks meer in de Zaanstreek, zegt restaurateur Bart Nieuwenhuijs. Het pand, dat in zeer slechte staat verkeerde, is helemaal uit elkaar gehaald, gerestaureerd en weer opgebouwd; vlak bij zijn oorspronkelijke locatie naast de Zandijkerkerk.

Zaanstreek

Uitzonderlijk pand krijgt nieuw leven

José Pietens

Zaandijk ✱ Met de slogan 'Van puist tot parel' allitereerde Zaan-
dijker Paul Riteco heel Zaanstad
enthousiast voor zijn plannen met
het tot voor kort verwaarloosde
Zaandijkerkerkbuurtje.
Door de sloop van het enorme
pand van Pielkenrood - producent
van metalen verpakkingen – werd
afgelopen najaar de meeste pus uit
de puist geknepen. Op het vrijge-
komen terrein verrijst een smaak-
belevingsgebied met onder meer
het volgende maand te openen
restaurant en bierbrouwerij Hoop.
Stadsherstel Zaanstreek knapt de

kerk op en maakt er woningen in.
Te midden van alle bedrijvigheid
staat een markant, vierkant pand.
In alle opzichten een uitzondering
op de Zaanse houtbouwtraditie,
zegt Bart Nieuwenhuijs. Zijn res-
tauratiebedrijf heeft zich ontfemd
over het negentiende-eeuwse
bouwwerk. Nog voordat Riteco het
terrein kocht, werd er al tien jaar
gesproken over een monumenten-
status voor het pand; het kwam er
niet van. De afdeling monumenten
van Zaanstad bleef zich hard ma-
ken voor behoud. Riteco wilde het
laten herstellen, maar het pand
bleek in heel slechte staat te verke-
ren. Nieuwenhuijs zou het demon-

De Zandijkerkerk met ervoor brou-
werij annex restaurant Hoop in aan-
bouw. Rechts het Woudthuis.

FOTO JOSÉ PIETENS

Het Woudthuis stond eerst pal tegen de kerk aan.

FOTO ALFONS VAN SCHIJNDEL

Het 'bouwpakket' wordt in elkaar gezet. Op de steiger staat Bart Nieuwenhuijs.

FOTO ALFONS VAN SCHIJNDEL

'Noodgebouwtje dat wat lang is blijven staan'

teren en in een opslag bewaren.
Tijdens het demonteren werd
Riteco steeds enthousiaster over
het pand. Nieuwenhuijs. „Bouw
hem hier maar weer op', zei-ie.”
Paul Aafjes pakte het houtwerk aan
in de werkplaats, zodat de onder-
delen ter plaatse als een soort
bouwpakket in elkaar konden
worden gezet. Over een week of
twee zal het Woudthuisje - ver-
noemd naar de laatste bewoner Jan
Pieter Woudt (zie kader) - zijn
voltooid.
Het pand is na 1878 gebouwd als
tijdelijke berging, kort na de brand
die de Zandijkerkerk en de naast-
gelegen molenmakerij Vredenduin
in de as legde. De molenmakerij

was een groot bedrijf, dat zich
uitstreckte van de Lagedijk tot aan
de huidige spoorlijn. Handig gesi-
tueerd tussen aanvoerpunt (het
hout kwam binnen via de nabijge-
legen sluis) en afzetmarkt; het
molenrijke Guisveld. Voor de her-
bouw van de kerk en molenmakerij
werd een tijdelijke materialenop-
slag gebouwd. Onduidelijk is of
het pand eigendom van de kerk of
de molenmakerij was.

Steen

De 'haast' ziet Nieuwenhuijs terug
in de lichte constructie en de uit-
zonderlijke bouwvorm. „In die tijd
was men al gewend met steen te
bouwen, maar het huis is nog van
hout. Het heeft twee verdiepingen
in plaats van één en heeft een vier-
kante vorm; dat zie je in de Zaan-
streek nauwelijks. Het is een soort
overgangshuis, van traditioneel
naar modern. Van dit soort panden
zijn er veel minder bewaard geble-
ven dan uit de zeventiende en
achttiende eeuw. De vorm wijkt af
van de traditionele Zaanse hout-

Paul Aafjes in de werkplaats.

FOTO ALFONS VAN SCHIJNDEL

bouw, met zijn gevoel voor de
gulden snede; dat maakt het heel
bijzonder.”
Zo bijzonder, dat het nu op de
nominatie staat een gemeentelijk
monument te worden. Niet gek
voor een 'soort noodgebouwtje, dat
wat lang is blijven staan', zoals
Nieuwenhuijs het met gevoel voor
understatement omschrijft. Aan de
binnenkant van het zwart geteerde
Woudthuisje zijn nog de originele

tekeningetjes en kleine graffiti's te
zien die vroegere werklui op het
hout hebben gemaakt. Verder is
alles strak gehouden; het pand
krijgt een zakelijke functie.
Voor Nieuwenhuijs is het in meer-
dere opzichten speciaal om naast
de kerk te werken. „We zijn te gast
op deze bouwplaats. Hoofdaanne-
mer is TBP Bouw; zij zijn bezig
met moderne bouw. Een heel ande-
re wereld dan de onze. Over en

weer zijn we steeds bij elkaar aan
het kijken wat er gebeurt.”
Dát er in en naast de kerk volop
wordt gewerkt, is indirect mede te
danken aan Nieuwenhuijs. Met
Ruud Pauw, Matthijs Ero en René
Prins maakte hij zich in 2009 sterk
voor behoud van de Zandijker-
kerk. De sloopvergunning was al
verleend, maar het kwartet wist
Zaanstad net op tijd op andere
gedachten te brengen.

Woudthuis vernoemd naar laatste bewoner

Het 'Woudthuis' is vernoemd
naar zijn laatste bewoner, Jan
Pieter Woudt (56). De bekende
Zaandijkse geschiedschrijver
woonde en werkte meer dan
drie decennia naast de Zandij-
kerkerk.
Drie jaar geleden moest hij
verhuizen. Hij heeft dementie en
verblijft nu in verpleeghuis Oos-
tergouw. Zijn zus Annetiekke
Woudt (63) weet nog dat Jan
Pieter rond 1981 het ouderlijk
huis verliet en zich installeerde
op de bovenverdieping van het
pand. Hun ouders - Klaas en
Mieke Woudt - vonden het wel
tijd worden dat hij op zichzelf
ging wonen, zegt ze met een
lach. Ver hoefde Jan Pieter niet te
slepen met de verhuisdozen. Het
gezin Woudt woonde schuin
regenover de kerk, naast drukke-
rij Heijnis (de huidige Heijnis &
Schipper).
Klaas Woudt (1923-2012) was gek
van boeken maken, uitgeven en
schrijven. Die liefde bracht hij
over op zijn kinderen. Alle drie

maakten ze van schrijven en taal
hun beroep. Annetiekke publi-
ceerde onder meer kinderboeken
en geeft nu Nederlandse taalles
aan anderstaligen, Martine (59) is
literair vertaler Frans en Jan

Pieter schreef vele stukken en
tientallen boeken over de Zaanse
geschiedenis. Het meest trots was
hij op 'De bedding voor morgen',
een overzicht van de economische
geschiedenis van de Zaanstreek.

Links: Klaas en Jan Pieter Woudt met Zaanse Encyclopedie, 1991 . Rechts: bij zijn huis, 1994.

FOTO'S FAMILIE WOUTD

FOTO'S FAMILIE WOUTD

studerén.”
Na de middelbare school ging Jan
Pieter aan de slag als journalist
bij De Typhoon, voorloper van
deze krant. Hij was dienstweige-
raar en vervulde zijn vervangen-
de dienstplicht door mee te wer-
ken aan de Zaanse Encyclopedie.
„Hij dacht dat het een jaar of drie
zou duren; het werden er acht.”
Met zijn vader voerde hij de
eindredactie over de lijvige boek-
werken. „Handig dat ze vlak bij
elkaar woonden. Konden ze mak-
kelijk overleggen over het werk.”
De Woudt-kinderen kenden het
pand waarin Jan Pieter zou gaan
wonen al uit hun jeugd. „We
hebben er alle drie pianoles ge-
had van Rie Ris, die pianolarares
Nel Out op deze locatie opvolgde.
Haar vader, architect Piet Out,
had het voor haar gekocht en er
een bolvormig plafond in ge-
maakt voor de akoestiek.”
Dat gewelf is er door restaurateur
Bart Nieuwenhuijs weer uitge-
haald, om het pand terug te
brengen in oorspronkelijke staat.